

Specialist ruimtelijke ontwikkeling bij de ZLTO Herman Litjens:

‘De Reconstructie is achterhaald’

Vanaf 1 januari 2014 moeten varkensbedrijven in Noord-Brabant die willen groeien deze ruimte ‘verdienen’ volgens een op te stellen maatlat. Hierin komen het verbeteren van het dierenwelzijn en het beperken van de risico's voor de volksgezondheid centraal te staan.

Noord-Brabant wil een voorbeeldprovincie zijn op het gebied van de varkenshouderij. De sector moet verduurzamen en meer draagvlak onder de burgers creëren. Dat vinden de provinciale en lokale politiek en diverse maatschappelijke organisaties die samen met de Zuidelijke Landbouw en Tuinbouw Organisatie (ZLTO) eerder dit jaar het zogeheten Brabant-beraad ondertekenden. Hierin staat dat de landbouw de komende jaren haar industriële karakter van zich moet afschudden en dat varkensbedrijven door zowel boeren als burgers gedragen voedselproducenten moeten worden die rekening houden met de leefbaarheid, beleving en landschappelijke inpassing. Zorgvuldige veehouderij noemen ze dat in Brabant. Die voorstellen zijn niet zonder risico, vertelt Herman Litjens, specialist ruimtelijke ontwikkeling bij de ZLTO.

Wat betekent zorgvuldige veehouderij voor de Brabantse varkenshouders?

„Dat betekent dat de bedrijven van varkenshouders die hun stallen willen aanpassen of uitbreiden langs een nog te ontwikkelen maatlat worden gelegd. Daarbij krijgen ze punten op het gebied van duurzaamheid, dier- en volksgezondheid. Op basis van deze punten wordt de mate van groei bepaald.”

Wat betekent deze maatlat voor de varkenshouders?

„De zorgvuldigheidsscore van de maatlat hangt af van de maatregelen die een boer

neemt. Hierbij moet je denken aan het verbeteren van dierenwelzijn, betere diergezondheid en minder antibioticagebruik. Voor de volksgezondheid zijn aspecten als het verlagen van de uitstoot van fijnstof en geur van belang. De duurzaamheid van een varkensbedrijf kun je bijvoorbeeld ook verbeteren door de toepassing van zonnepanelen op daken. Scoren ze goed, dan kunnen ze in uitzonderingssituaties groter worden dan de 1,5 hectare bouwblok, wat nu de grens is.”

Waaruit bestaat de zorgvuldigheidsscore?

„De plannen hiervoor worden momenteel uitgewerkt. Het wordt de kunst om er maatregelen in te stoppen die duurzaam zijn, maar ook economisch voordeel opleveren, zoals bijvoorbeeld zonne-energie. Uitgangspunt is dat een boer er beter van wordt. Anders hadden we als ZLTO ook niet met het voornemen ingestemd. Wat wel zeker is, is dat de maatlat per 1 januari 2014 zal worden ingevoerd.”

Wie praten er allemaal mee over de maatlat?

„Gemeentes, de landbouw, maatschappelijke organisatie, mensen uit de gezondheidswereld en de agribusiness. Allemaal hebben ze hun eigen inbreng en belangen. Van partijen en actiegroepen als de Brabantse Milieufederatie weten we bijvoorbeeld dat ze alles willen dichttimmeren met normen en regels

en dat er weinig stimulering vanuit gaat. De vorming van de maatlat zal nog wel veel discussie opleveren.”

Wat is de uitgangspositie van de ZLTO?

„Wat ons betreft mag de lat op een redelijk niveau liggen, zolang de hierbij gepaard gaande investeringen maar financieel uit kunnen voor de varkenshouder. De boer en de omgeving moeten er dus beter van worden. Vanuit dit uitgangspunt zien we elke vergunning voor een verbouwing, vernieuwing of uitbreiding als een kans. We moeten ons realiseren dat de uitgangspunten van de zorgvuldige veehouderij ook weer niet te ambitieus moeten zijn, want dit werkt de schaalvergroting alleen maar in de hand.”

Wat voor mechanisme schuilt dan achter de schaalvergroting?

„Je zult zien dat voornamelijk de grote kapitaalkrachtige bedrijven gemakkelijker aan de normen kunnen voldoen. Gezinsbedrijven kunnen het moeilijk krijgen, wanneer ze dusdanig veel in welzijn en gezondheid op hun veehouderijen moeten investeren dat het hun financiële draagkracht te boven gaat.”

Welke kansen biedt een vergunning voor een varkenshouder?

„Laat ik het omdraaien. Geen vergunning betekent geen verandering. Ik ben me er van bewust dat elke vergunningsaanvraag discussie zal opleveren. Aan de andere kant heeft elke veehouder die een vergunning aanvraagt

Herman Litjens: „Leg je de lat te hoog, dan werkt dat schaalvergroting juist in de hand.”

de kans om zijn bedrijf te verbeteren. Dat kan bijvoorbeeld door het toepassen van innovaties op het gebied van het beperken van geuremissies, een betere landschappelijke inpassing van de stallen, het nemen van maatregelen in de stal die de diergezondheid verbeteren en het opwekken van energie. Deze maatregelen komen terug in het zogenaamde Verbond van Den Bosch. Hierin heeft de hele varkensketen afgesproken dat varkenshouders worden beloond voor het verminderen van het antibioticagebruik en verbeteren van dierenwelzijn. Belangrijk blijft dat de investeringen economisch uit moeten kunnen.”

Een ander belangrijk aspect van het Brabant-beraad is het creëren van draagvlak door varkenshouders bij burgers. Hoe werkt dat?

„De varkenshouderij is voor zijn ontwikkeling gebaat bij vertrouwen van de burgers. Die spelen, met name in gebieden met veel varkenshouderijen, zoals in Brabant, een belangrijke rol. Varkenshouders met uitbreidingsplannen doen er goed aan om deze met de omgeving te bespreken. Helaas doet niet iedereen dat. Bedrijfsontwikkeling kan emoties oproepen. Je kunt als varkenshouder het beste uitleggen wat je van plan bent en waarom. Door normaal en open met de omgeving om te gaan, krijgt de varkenshouder meer begrip. We zijn er van overtuigd dat de meeste varkenshouders goede motieven hebben voor bedrijfsuitbreiding en

die best aan hun omgeving kunnen uitleggen, maar ze moeten wel rekening houden met motieven van hun omgeving. Bij de buurt gaat het vaak om directe hinderzaken zoals om geur, uitzicht en geluid. Bij een dialoog gaat het dus om het gesprek tussen mensen die bij elkaar in de buurt wonen en niet om discussie met mensen die principieel iets tegen de veehouderij hebben.”

Er bestaat vanuit burgers veel weerstand tegen de groei van grote (varkens)bedrijven. Maar de sector wordt toch gelimiteerd door varkensrechten, Natura 2000 en mestregels?

„Dat klopt. Dat weten wij als sector. We voorzien zelfs dat de varkenshouderij de komende jaren in omvang zal krimpen, maar de omgeving/burgers zien dat niet, zeker in gemeenten met al heel veel dieren. Zij zien vooral geconcentreerde grote bedrijven die sterk ontwikkelen. Die ontwikkeling is wel te

verklaren. Ondernemers beïnvloeden elkaar en trekken elkaar aan, mede door een goed ontwikkelde infrastructuur en sterk vertegenwoordigde agribusiness. Omdat de groei wordt geremd door een maximaal bouwblok van 1,5 hectare zie je dat varkenshouders gaan investeren in een tweede locatie.”

Om concentratie van grote varkensbedrijven meer te verspreiden is ooit de Reconstructie in het leven geroepen. Speelt die eigenlijk nog een rol?

„Het principe van de Reconstructie met de landbouwontwikkelings-, extensiverings- en verwevingsgebieden is achterhaald. Het verschil is weg. Nu zal veel meer per locatie en individuele varkenshouder worden bekeken wat de ontwikkelingsmogelijkheden zijn in plaats van per regio of gebied.” ■

 Reageren?
redactie@pigbusiness.nl